

Conferència Cercle d'Economia
Eleccions 2005: Programes econòmics.
15/03/05

Sra. Isabel Lozano
Presidenta del partit Verds d'Andorra

Sra. Lozano:

Andorra és un país que podria semblar conservador, potser sí que ho era, de conservador, l'economia ens ho ha permès i en la situació actual podríem ser molt més conservadors. En la situació d'Andorra, la flexibilitat econòmica és molt important perquè sempre estem depenent tan dels factors exteriors, és a dir, si plou o no plou, si neva, si la carretera està tancada, tot això dona una fragilitat molt gran a l'economia del país.

Amb aquestes dades, la Cambra de Comerç va fer un estudi i va concloure que el motor del creixement del país és la construcció, potser per alguns és important i pot funcionar, però el nostre partit opina que això és el que ens ha portat a una especulació terrible i a malversar el sol. També hi ha un problema molt important que és el sector hotelier, quan parles amb els petits hotelers i amb els comerciants realment estan molt preocupats perquè avui en dia els empresaris veuen el futur amb desconfiança, perquè el model econòmic d'Andorra està esgotant-se tan turística com comercialment: la imatge del país no és bona, el caos circulatori és terrible, les tendències del turisme estan canviant i potser encara no se'ns han girat en contra, els comerciants també es queixen del intrusisme i afirmen que cal un codi ètic, tot això són factors que cada vegada preocupen més als empresaris, sobretot als petits empresaris.

A continuació parlem de l'ISI, és un impost que té mala publicitat i hem de fer un replantejament abans de tirar endavant l'ISI i parlar d'una altra classe d'impostos.

Un altre assumpte que preocupa molt als petits comerciants són els lloguers abusius, ¿quants comerços han de tancar perquè no poden subsistir? Si parlem amb altres sectors de la població observem que hi ha inseguretats i sinistralitat laborals, que falta una concentració social, que falten taules de diàleg entre l'administració, les empreses i els sindicats. Cal solucionar tots aquestes problemes, Andorra té uns dèficits socials molt importants de cara al futur del nostre país: hi ha un 10% de la població

que viu sota mínims, si el salari mínim actual és de 807,73 euros, difícilment trobarem un pis per un lloguer inferior als 600 euros, avui en dia estem parlant de 800 euros per un apartament de noranta metres quadrats. No només això, la manca de política social és evident, també hi ha dèficits ecològics, el país té un problema indiscutible de mobilitat però també un dèficit demogràfic pel que fa a la llengua, aquest és un fet que destacava el Cap de Govern, i és un problema real i seriós, a més, observem un dèficit de participació democràtica en la política.

La Cambra reclamava un pacte de progrés econòmic i el nostre partit opina que és important però hauria de complementar-se amb un pacte social i un pacte de sostenibilitat.

Cal definir una segona modernització social, ecològica i democràtica per a Andorra, no hi ha un únic camí, no hi ha una única política possible i ens interessa la participació de tots els sectors de la societat. Pel que fa a les polítiques mediambientals creiem que fins ara s'ha fet una política mediambiental superficial, cal aprofundir en l'estar del benestar, i quan de vegades es parla de reduir-lo, no pot reduir-se si no s'ha arribat a un sostre i cal aplicar polítiques socials renovadores. Per tot això fan falta diners, això és evident, nosaltres defensem la imposició directa perquè permet la redistribució de la renda i és la més justa possible.

Quan parlem d'imposició, sobretot no hem de repetir l'error en què va caure un país veí que pagava sobre la renda del treball i, en canvi, quan obtenies rendes de la venda d'immobles aquestes et baixaven els impostos. O sigui, tots aquest són factors que caldrà que tenir en compte.

Tots els impostos indirectes que hi ha a Andorra haurien de ser dissuasoris i compensatoris però no podem continuar vivint amb els impostos indirectes. El nostre partit proposa un impost sobre els pisos buits, proposem que els pisos buits tinguin una imposició bastant forta, perquè reduint la fiscalització que podria aplicar-se sobre aquests pisos, podrien posar-se al mercat de lloguer tres o quatre mil pisos i això faria, provocaria que els lloguers baixessin.

Andorra està a dins d'Europa, aleshores, com que geogràficament estem a dintre som conscients de ser un país petit i, per aquesta raó, sempre podem anar a negociar amb Europa unes condicions que podrien afavorir-nos. Sobretot em sembla que hem d'aplicar una política de «mans netes», i potser així ens alliberarem de l'estatut de paradís fiscal, però també hem de ser honrats i recordar que l'evasió i el blanqueig existeixen i que moltes vegades la línia és tant i tant prima que caldria poder-la estudiar molt bé.

La petita i la mitjana empresa estan molt preocupades per l'intrusisme, és a dir, cal fer complir les lleis, tenim lleis que protegeixen contra l'intrusisme però sembla que no es posen en pràctica.

Andorra era un país conegut arreu pel seu petit comerç, però cada vegada hi ha menys petit comerç i ens caldria tornar a promocionar-lo per augmentar la qualitat del servei que potser no pot donar-se en altres sectors comercials. Amb aquesta finalitat és necessari canviar la Llei d'arrendaments, el petit comerciant no pot guanyar més treballant per algú altre que si continua sent propietari del seu petit negoci. És indiscutible que potser caldria tornar a estudiar la Llei de societats perquè a Andorra està molt vigent la utilització de prestanoms i, també de cara al futur hauríem de crear empreses amb tecnologies no contaminants.

En aquest país, una de les fonts de riquesa és el turisme, el turisme està canviant i nosaltres hem d'anar-nos-hi adaptant, per això és necessària la coexistència entre el comerç tradicional andorrà i un turisme sostenible i ecològic, opino que aquest és el futur d'Andorra perquè és la tendència que marquen les persones que volen una qualitat de vida, demanen una tranquil·litat quan van de vacances i, avui en dia, això a Andorra no ho estem oferint.

Em sembla que el futur del país passa per conservar el medi ambient, la UNESCO ens ha donat un reforçament molt important al convertir la vall del Madriu en patrimoni, i tots hauríem d'estar-ne molt orgullosos, a més, pot arribar a ser una font d'ingressos important i també una font de llocs de treball pels habitants del país, persones que podrien especialitzar-se per treballar a la muntanya i a la natura.

És clar que hauríem de tenir una mobilitat sostenible, circular per Andorra és impossible, les cues que hem de fer, quan parlem d'utilitzar bicicletes diuen que això a Andorra no pot ser, recordo que el meu pare pujava des d'Anserall en bicicleta per anar a treballar a Andorra, és clar que eren altres temps, però podríem treballar amb lleis a nivell de les parròquies i anar-ho promocionant de mica en mica fins a retornar la ciutat als vianants, que a Andorra és dels cotxes. Una altra oportunitat que convindria aprofitar, ara que els països veïns parlen tant de fer arribar el tren fins a la Seu d'Urgell, seria molt important poder fer arribar el tren fins a Andorra, potser fins i tot amb ajudes de la Unió Europea, eliminaríem molts camions que contaminen de la carretera, els cotxes contaminen moltíssim i això milloraria la qualitat de l'aire que respirem a Andorra, perquè a la vall d'Andorra, cada dia és més difícil respirar quan vas per la carretera.

Per tal de donar una imatge nova del país, creiem que històricament s'han deixat de banda determinats sectors econòmics, com l'agricultura i la ramaderia, si busquem un turisme ecològic, hem de promocionar-los tots dos. Si Andorra pot vendre carn de

qualitat també pot treballar amb [TALLAT] als Pirineus s'està promocionant molt i aquí també hauríem de promocionar-ho com fan als països veïns.

Un dels problemes dels empresaris és que els treballadors demanen augmentos salarials perquè el seu principal [TALLAT] l'economia no està en una situació adequada per negociar uns salaris elevats, és impossible, avui en dia ha de treballar tota la família i tot i així no sempre arribem a final de mes perquè la mitjana dels salaris és baixa, moltes persones treballen el cap de setmana i n'hi ha moltes que treballen en un lloc entre setmana i fan extres a l'hoteleria els caps de setmana perquè si no, no els surten els comptes. Per tots aquests motius, també cal modificar la Llei d'arrendaments. És intolerable que persones que fa quinze, vint o trenta anys que viuen en un lloc, puguin rebre una carta dient-los que al cap de sis mesos han d'abandonar el seu habitatge, socialment això no és just. Parlem també de l'educació, en la majoria d'empreses, avui en dia les dones encara guanyem un 30% menys que els homes, encara tenim un sostre de vidre, encara no hem arribat al lloc que ens correspon o que creiem que ens mereixem, totes aquestes són qüestions que cal resoldre. A banda, hem d'intentar conciliar la vida de la família, perquè les dones puguin treballar, però el que realment és necessari és que l'educació dels nostres fills es fonamenti en la igualtat i que, si bé la dona ha sortit a treballar, l'home pugui tornar a la llar. És indiscutible que això només s'aconsegueix a través de l'educació dels infants. També vull parlar dels joves, quan acaben una carrera a Andorra tenen un futur molt, molt, molt limitat, cal crear crèdits nous, proporcionar locals perquè els joves que acaben els seus estudis puguin començar una trajectòria professional, no podem esperar que tots els nostres joves vulguin ser funcionaris, això no és un futur de país. També hem de pensar com organitzem la formació professional perquè ens calen moltes persones per fer unes feines determinades i a Andorra no tenim escoles de formació, la creació d'aquestes escoles, ajudaria moltíssim als empresaris i podríem donar una qualitat millor i no dependre sempre dels treballadors estrangers.

Bé, tenim més assumptes per comentar, però ja els tractarem durant el torn de preguntes.

Gràcies.